

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΥΜΝΑΣΙΑ**Σάββατο 7 Μαΐου 2022****Μάθημα: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΓΥΜΝΑΣΙΟ)****ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ & ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ**

001. «Τα πάντα κινδυνεύουν από...»: ποια πρόταση αληθεύει, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο κείμενο;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δ. Όλα τα παραπάνω.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο κείμενο διαβάζουμε: «Μια σημαντική απειλή για αυτήν την ισορροπία είναι το παράνομο εμπόριο άγριων ζώων. Για αυτό αγωνιζόμαστε με κάθε τρόπο με στόχο να το καταπολεμήσουμε ριζικά. [...] Τα τελευταία χρόνια όμως, η διάνοιξη δρόμων και η αποψίλωση των δασών για ξυλεία ή για καλλιέργειες έχουν περιορίσει τη δυνατότητά του για μετακίνηση. Κατά συνέπεια, το πάντα απειλείται λόγω της εξαφάνισης του βιοτόπου του.»

002. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι αληθής, σύμφωνα με το κείμενο;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Β. Τα πάντα παλιότερα ζούσαν σε πολλά μέρη της Ασίας.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο κείμενο διαβάζουμε: «Τα γιγάντια πάντα ζούσαν κάποτε σε όλη την Κίνα, το βόρειο Βιετνάμ και τη βόρεια Μιανμάρ.» Όλες οι χώρες που αναφέρονται αποτελούν τμήματα της Ασίας.

003. «Δουλεύουμε στο κομμάτι της ευαισθητοποίησης»: Επιλέξτε την πρόταση που αποδίδει καλύτερα το νόημα της υπογραμμισμένης φράσης:

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Α. για να ευαισθητοποιήσουμε

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η φράση «δουλεύουμε στο κομμάτι της ευαισθητοποίησης» δηλώνει σκοπό, εφόσον ο συγγραφέας εννοεί πως τα μέλη της WWF εργάζονται **για να ευαισθητοποιήσουν** το ελληνικό κοινό σχετικά με την αναγκαιότητα της συνύπαρξης των ανθρώπων με τα άγρια ζώα.

004. Υιοθέτησε: Το ίδιο πρόσωπο στον άλλο αριθμό είναι:

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Β. υιοθετήστε

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Ο τύπος **υιοθετήστε** αποτελεί Συνοπτική Προστακτική β' πληθυντικού

προσώπου του ρήματος *υιοθετώ*. Αντίθετα, ο τύπος **υιοθετείστε** αποτελεί Οριστική Ενεστώτα β' πληθυντικού προσώπου του ρήματος *υιοθετούμαι*.

005. «ότι περίπου 1.860 γιγάντια πάντα απομένουν σήμερα στη φύση»: Η πρόταση είναι

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Β. υποκείμενο στο ρήμα εκτιμάται**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Τα ρήματα που χρησιμοποιούνται στο γ' ενικό πρόσωπο ή (σπάνια) γ' πληθυντικό λέγονται απρόσωπα ρήματα και δεν έχουν ως υποκείμενο κάποιο πρόσωπο ή πράγμα, αλλά μια ολόκληρη πρόταση. Συνεπώς, η δευτερεύουσα ειδική πρόταση «ότι περίπου 1.860 γιγάντια πάντα απομένουν σήμερα στη φύση» αποτελεί υποκείμενο του ρήματος **εκτιμάται**, το οποίο εδώ χρησιμοποιείται ως απρόσωπο.

006. Το πάντα έγινε το σύμβολο τουοργανισμού WWF.

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Γ. διεθνούς**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το επίθετο ο/η διεθνής κλίνεται ως εξής: ο/η διεθνής, **του/της διεθνούς**, τον/τη διεθνή, διεθνή – οι διεθνείς, των διεθνών, τους/τις διεθνείς, διεθνείς.

007. ριζικά: Ποια λέξη/φράση έχει την ίδια σημασία;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Γ. εκ βάθρων**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το επίρρημα **ριζικά** σημαίνει κάτι που γίνεται από τις ρίζες, από τη βάση, ολοκληρωτικά, πλήρως. Η λόγια φράση **εκ βάθρων** έχει τη σημασία του **ριζικά**, εκ θεμελίων, άρδην. Το επίρρημα **εμπεριστατωμένα** σημαίνει με μεγάλη προσοχή, επιμέλεια και από κάθε άποψη, ενώ το επίρρημα **αποτελεσματικά** σημαίνει κάτι που φέρνει το αποτέλεσμα που επιδιώκεται.

008. απειλή: Η λέξη χρησιμεύει ως:

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Δ. Κατηγορούμενο στη λέξη εμπόριο**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η λέξη **απειλή** είναι κατηγορούμενο στη λέξη **εμπόριο**, αφού προσδίδει μια χαρακτηριστική ιδιότητα σε αυτό (-Τι είναι το παράνομο εμπόριο άγριων ζώων; - απειλή για την ισορροπία στη φύση).

009. Ποια από τις φράσεις του κειμένου δεν φανερώνει σκοπό;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Γ. να φτάσει**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Διαβάζοντας την περίοδο «αλλά μεγαλώνοντας μπορεί να φτάσει...» αντιλαμβανόμαστε ότι η δευτερεύουσα βουλητική πρόταση **να φτάσει...** αποτελεί αντικείμενο του ρήματος *μπορεί* και συνεπώς, δεν γίνεται να φανερώνει σκοπό.

010. Σε ποια από τις παρακάτω φράσεις του κειμένου η αντωνυμία ανήκει σε διαφορετικό είδος;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Β. βοήθησέ μας**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στην περίπτωση της φράσης **βοήθησέ μας**, ο τύπος μας αποτελεί αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας (εμάς), σε αντίθεση με τις υπόλοιπες επιλογές, όπου έχουμε κτητικές αντωνυμίες.

011. Ποιο από τα παρακάτω μέρη του λόγου, όπως χρησιμοποιούνται μέσα στο κείμενο, διαφέρει από τα υπόλοιπα;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Δ. τελευταία**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το μέρος του λόγου που διαφέρει από τα υπόλοιπα είναι η λέξη **τελευταία**, εφόσον αποτελεί επίθετο που συνοδεύει ουσιαστικό (*χρόνια*), ενώ οι υπόλοιπες λέξεις είναι επιρρήματα (το **καταστροφικά** φανερώνει τρόπο, ενώ τα **καθημερινά** και **συχνά**, χρόνο).

012. πολύτιμος: Ποια από τις παρακάτω λέξεις έχει αντίθετη σημασία;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Γ. ευτελής**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το επίθετο **πολύτιμος** σημαίνει αυτόν που έχει μεγάλη αξία και χρησιμότητα, τον επωφελή, ωφέλιμο, ανεκτίμητο. Αντίθετα, το επίθετο **ευτελής** δηλώνει αυτόν που έχει πολύ χαμηλή ποιότητα ή πνευματική/ψυχική κατωτερότητα, τον πολύ φτηνό, γι' αυτό και συνιστά αντώνυμο της ζητούμενης λέξης. Το επίθετο **έντιμος** δεν έχει καμία σχέση, αφού σημαίνει εκείνον που δείχνει έλλειψη εντιμότητας, ειλικρίνειας, που δεν αξίζει να έχει την εκτίμηση, την εμπιστοσύνη άλλων, τον ανέντιμο. Τέλος, η μετοχή **υποτιμημένος** δηλώνει αυτόν που θεωρείται κατώτερος ή λιγότερο σημαντικός από ό,τι είναι στην πραγματικότητα.

013. Στην εποχή στην οποία αναφέρεται το έργο, στην κοινωνία επικρατούσαν

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **Δ. η γενναιότητα και η αρετή**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο κείμενο διαβάζουμε: «Η σκηνοθεσία και η διασκευή κατορθώνει με

απλά λόγια να φέρει σε επαφή τα παιδιά με μια ολόκληρη εποχή, όπου οι διαχρονικές αρετές και αξίες κυριαρχούν, αφού η γενναιότητα και η εμπιστοσύνη ανταμείβονται.».

014. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις δεν αληθεύει, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο κείμενο;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **A.** Το έργο παρουσιάζεται ακριβώς όπως γράφτηκε.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο κείμενο συναντάμε τη λέξη «διασκευή», που σημαίνει την πράξη του να δίνεις σε κάτι μια άλλη μορφή, ώστε να εξυπηρετήσεις άλλες ανάγκες. Στη συνέχεια, επίσης, διαβάζουμε: «Η σκηνοθεσία λιτή, χωρίς περιττά στολίδια, με σεβασμό στο κείμενο δίνει στους ηθοποιούς τη δυνατότητα να εξελίσουν τους χαρακτήρες που ερμηνεύουν βάζοντας την προσωπική τους σφραγίδα.», στοιχεία που επιβεβαιώνουν πως **το έργο δεν παρουσιάζεται όπως ακριβώς γράφτηκε από τον Βιτσέντζο Κορνάρο.**

015. Ποια από τις παρακάτω προτάσεις δεν αληθεύει, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο κείμενο;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **A.** Τα κοστούμια του έργου αποδίδουν μόνο τη λαϊκή παράδοση της εποχής.

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Στο κείμενο διαβάζουμε: «Τα κοστούμια αποτυπώνουν εξαιρετικά την εποχή της Ελλάδας του 17ου αιώνα συνδυάζοντας όμως σύγχρονα στοιχεία.», γεγονός που μαρτυρά πως τα κοστούμια δεν αποδίδουν μόνο τη λαϊκή παράδοση της εποχής, αλλά φέρουν και κάποια στοιχεία της σύγχρονης.

016. Η λέξη **πεπρωμένο** σημαίνει:

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **B.** η μοίρα

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η λέξη **πεπρωμένο** σημαίνει ό,τι θεωρείται πως έχει ήδη προδιαγραφεί να συμβεί από τη **μοίρα**.

017. σταδιακά: Ποια λέξη από τις παρακάτω έχει αντίθετη σημασία;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: **B.** ραγδαία

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το επίρρημα **σταδιακά** δηλώνει κάτι που δε γίνεται απότομα, που ακολουθεί μια εξελικτική πορεία, σχετικά αργή αλλά σταθερή. Συνεπώς, αντώνυμό του

θεωρείται το επίρρημα **ραγδαία**, το οποίο σημαίνει κάτι που εκδηλώνεται, που γίνεται αιφνιδιαστικά και με μεγάλη δύναμη, ορμή ή σφοδρότητα.

018. Στην πρόταση «Ο Ερωτόκριτος την υποβάλλει σε δοκιμασίες» το ρήμα στον αόριστο γίνεται:

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γ. υπέβαλε

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Όταν τα ρήματα είναι σύνθετα με πρώτο συνθετικό πρόθεση, για να σχηματίσουν τον Παρατατικό και τον Αόριστο, παίρνουν εσωτερική αύξηση. Η αύξηση αυτή ονομάζεται έτσι γιατί μπαίνει ανάμεσα στην πρόθεση και στο ρήμα (υπ-έ-βαλε). Το ρήμα «βάλλω» στους εξακολουθητικούς χρόνους (Ενεστώτα, Παρατατικό, Εξακολουθητικό Μέλλοντα) γράφεται με **-λλ**, ενώ στους στιγμιαίους (Αόριστο, Παρακείμενο, Υπερσυντέλικο, Συντελεσμένο Μέλλοντα) με **-λ**.

019. Τα σκηνικά απέδωσαν την εποχή μετρόπο.

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δ. ειλικρινή

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το επίθετο ο/η ειλικρινής, κλίνεται όπως ακριβώς κλίνεται και το επίθετο ο/η διεθνής, που συναντήσαμε στο ερώτημα 6: ο/η ειλικρινής, του/της ειλικρινούς, τον/την **ειλικρινή**, ειλικρινή – οι ειλικρινείς, των ειλικρινών, τους/τις ειλικρινείς, ειλικρινείς.

020. Ποιο από τα παρακάτω δεν έχει παραθετικά;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Α. κρυφά

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το επίρρημα **κρυφά** είναι αυτό που δεν σχηματίζει παραθετικά, αφού φανερώνει κατάσταση που δεν αλλάζει. Οι υπόλοιπες επιλογές σχηματίζουν παραθετικά, έστω κι αν όχι όλους τους τύπους.

021. παρακινεί: Ποια λέξη έχει την ίδια σημασία;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γ. παροτρύνει

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το ρήμα **παρακινώ** έχει τη σημασία του **παροτρύνω**, ενθαρρύνω ή προτρέπω κάποιον με κατάλληλα λόγια ή συμπεριφορές να κάνει κάτι. Αντίθετα, το ρήμα **υποκινώ**, αν και ομοιάζει με το ζητούμενο ως προς το δεύτερο συνθετικό, σημαίνει προσπαθώ, χωρίς να αναπτύξω εμφανή δραστηριότητα, να προκαλέσω κάτι.

022. Η λέξη «νήμα» στην κυριολεξία σημαίνει:

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Γ. η κλωστή

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Η λέξη **νήμα** κυριολεκτικά σημαίνει ένα μακρύ, κυλινδρικό και λεπτό σύμπλεγμα από φυσικές ή τεχνητές ίνες, που χρησιμοποιείται ως υφαντική ύλη, ή αλλιώς, την γνωστή μας **κλωστή**.

023. διαχρονικές: Ποια λέξη έχει αντίθετη σημασία;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Α. εφήμερες

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το επίθετο **διαχρονικός** δηλώνει αυτόν που αντέχει στον χρόνο, που δεν χάνει την αξία του με το πέρασμα του χρόνου. Συνεπώς, το αντώνυμο του είναι το επίθετο **εφήμερος**, εφόσον δηλώνει αυτόν που, εξαιτίας της φύσης του ή του χαρακτήρα του, δεν μπορεί να διαρκέσει πολύ, είναι πρόσκαιρος.

024. Ποια από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου χρησιμοποιείται κυριολεκτικά;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δ. να φανερώσει

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Με τον όρο «μεταφορά» εννοούμε εκείνο το σχήμα λόγου κατά το οποίο οι λέξεις μιας πρότασης δε χρησιμοποιούνται με την πραγματική σημασία τους, αλλά αποδίδουν μια διαφορετική ιδιότητα, που δεν υπάρχει στην πραγματικότητα, αν και έχει κάποια ομοιότητα, όπως ακριβώς συμβαίνει με τα ρήματα **ανεβαίνει, να γευτούν, ταξιδεύουν**. Αντίθετα, «κυριολεξία» έχουμε όταν χρησιμοποιούμε τις λέξεις με την πραγματική (αρχική) τους σημασία, όπως συμβαίνει με το ρήμα **να φανερώσει**.

025. Ποια από τις παρακάτω λέξεις ανήκει στην ίδια οικογένεια με το β' συνθετικό της λέξης «ηθοποιός»;

ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δ. ποιητικός

ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το επίθετο **ποιητικός** παράγεται από το αρχαίο ρήμα **ποιώ**, που σημαίνει φτιάχνω, δημιουργώ, από το οποίο προέρχεται και το β' συνθετικό της λέξης **ηθοποιός** (**ήθος = χαρακτήρας + ποιώ**). Οι υπόλοιπες λέξεις δεν έχουν κάποια ετυμολογική συγγένεια. Η λέξη **ποιότητα**, που μοιάζει να προέρχεται από το ίδιο ρήμα, στην πραγματικότητα σχετίζεται με την ερωτηματική αντωνυμία **ποιος-ποια-ποιο**.